

inż. dypl. Kristina Eberler M.Sc. – Biuro Architektoniczne EBERLER Angermünde

Po studiach na kierunku inżynierii budownictwa w Szkole Wyższej Cottbus, studia podyplomowe na kierunku Ochrony Zabytków na Uniwersytecie Technicznym w Berlinie i kwalifikacja jako rzeczoznawca w dziedzinie ochrony drewna w Eberswalde. Do roku 2005 stanowisko kierownicze przy pracach konserwatorskich w pocysterskim kościele w Bad Doberan. Od 2004 roku niezależna działalność w przedstawicielstwie inwestorów budowlanych. Po przeprowadzce na teren Marchii Wkrzańskiej/ Uckermark prowadzi biuro architektoniczne i inżynieryjne w Angermünde, specjalizujące się w konserwacji zabytków i rozbudowie budynków zastanych.

inż. dypl. techniki drewna Jens Putz – Rzeczoznawca w dziedzinie ochrony drewna, Właściciel Biura Inżynieryjnego

Po ukończeniu nauki zawodu stolarza studiował na kierunku techniki drewna w Wyższej Szkole w Eberswalde. Po zdobyciu kwalifikacji rzeczoznawcy w dziedzinie ochrony drewna, pracuje od 2003 roku jako wolny rzeczoznawca w tej dziedzinie. Od 2008 roku prowadzi biuro inżynieryjne, specjalizujące się w ochronie drewna i w inwentaryzacji budynków, zajmujące się przede wszystkim zabytkami. Zakres prac: badanie stanu technicznego konstrukcji drewnianych i drewna, planowanie prac remontowych i konserwatorskich, badania architektoniczne i inwentaryzacja budynków. Od 2012 roku dodatkowa kwalifikacja jako manager energetyki EUREM.

Stodoła do suszenia tytoniu Gieseler, Gartz nad Odrą

– przedstawienie projektu

Historia Niemiec jako kraju produkcji tytoniu jest mało znana, ale dla regionów o cieplejszym klimacie, tak jak Dolina Dolnej Odry – trzecim co do wielkości terenie uprawy tytoniu w Niemczech – miała ona ważne znaczenie gospodarcze. Potwierdzają to zbiory Muzeum Tytoniu w Vierraden i duże skupisko różnorodnych stodół drewnianych, ryglowych czy też murowanych. Charakterystyczne są ich imponujące rozmiary. Stodoła do suszenia tytoniu jako typ architektoniczny jest znana na całym świecie. Pierwsze takie budynki pochodzą z XVII wieku, ich rozprzestrzenienie datuje się na wiek XIX.

Do Marchii Wkrzańskiej/ Uckermark tytoń przywieźli Hugonoci. Na brzegach Odry było wystarczająco urodzajnej, wilgotnej gleby i dobre nasłonecznienie, aby rośliny mogły bujnie rosnąć. W ten sposób uprawa tytoniu stała się dobrze prosperującą gałęzią gospodarki w tym regionie. Liście tytoniu na początku suszono na strychach domów lub kościołów czy też na poddaszach stodół. W końcu XVIII wieku w dolinie Odry zaczęły powstawać specjalne suszarnie wzorujące się na budowach holenderskich.

Stodoły te pozwalały suszyć zebrane liście (redukcja części wody z 90% do 15%) w taki sposób, aby uniknąć rozwoju pleśni. Równocześnie suszenie na powietrzu przyczyniało się do ich brązowego przefarbowania i uwolnienia procesów chemicznych, które są ważne dla rozwoju odpowiedniego smaku i zapachu. Wnętrze suszarni składało się przeważnie z dwóch pomieszczeń – strefy do pracy na parterze i leżącego nad nią magazynu, który zajmował całe

poddasze na wysokość kilku kratownic. Suszarnia była użytkowana w ciągu roku przez około dziesięć tygodni, od zbiorów do późnego lata. W pozostałym okresie budynek stał pusty albo służył jako pomieszczenie gospodarcze.

Po ostatnim okresie rozkwitu uprawy tytoniu w czasach NRD ta gałąź gospodarki powoli zatraciła znaczenie w Marchii Wskrzańskiej. Jedynie spółka Uckermark Tabak GmbH uprawia tutaj tytoń na 60 hektarach. Wprowadzenie do procesu suszenia pieców, przyczyniło się do zaprzestania użytkowania stodół-suszarni, które w ten sposób utraciły rację bytu. Ze względu na rozmiary budynków, zachowanie ich jest wielkim wyzwaniem. Dlatego też wiele suszarni jest dziś w stanie zagrożenia.

Stodoła do suszenia tytoniu Gieseler jest ważnym elementem historii budownictwa i historii gospodarczej. W roku 2016 na wniosek właściciela została ona objęta ochroną zabytków. Jens Putz przeprowadził w 2017 roku inwentaryzację budowlaną i katalogizację szkód zniszczonego budynku, a także opracował ekspertyzę o ochronie drewna.

W czerwcu 2018 roku właściciel zlecił nam – z polecenia Pana Putza – przygotowanie projektu zagospodarowania budynku jako podstawy do planowanej renowacji, w celu znalezienia refinansowania kosztów budowy. Jeśli zabytek miałby być użytkowany wyłącznie jako magazyn, nakłady konieczne na jego zabezpieczenie nie mają szans na refinansowanie. Dalsze pomysły na zagospodarowanie powierzchni 3 x 200 m², które pozwolą równocześnie zachować formę budynku, zostaną przedstawione w referacie.

Trudna sytuacja gospodarcza gminy Gartz nad Odrą uwarunkowana jej położeniem geograficznym, stanowi aktualnie największy problem. Właściciel nie będzie użytkować budynku na własne potrzeby, zależy mu jednak na tym, aby stodoła, która od zawsze należała do jego rodziny została odremontowana i zagospodarowana.

Pierwszym krokiem ma być zabezpieczenie stodoły, które zostanie przeprowadzone w kilku odcinkach. Pod koniec 2018 roku został złożony wniosek o pozwolenie na rozpoczęcie prac budowlanych. Brak planu użytkowania jest jednak przeszkodą w przeprowadzeniu prac zabezpieczających. We współpracy z właścicielem zostały podjęte wstępne postanowienia i zatwierdzone dane kluczowe. Na rok 2019 zaplanowano konieczne zabezpieczenia i renowację ściany zachodniej.

Wnioski o dofinansowanie projektu na rok 2019 złożone zostały do Niemieckiej Fundacji Ochrony Zabytków/ Deutschen Stiftung Denkmalschutz, Programu Ochrony Zabytków Kraju Związkowego Brandenburgii/ Denkmalhilfeprogramm des Landes Brandenburg oraz Republiki Federalnej Niemiec. Okręg Uckermark wspiera projekt od 2017 roku w ramach pomocy dla zabytków.

Widok na budynek, rok 2017